

POSUDOK

na doterajšie vedecké a pedagogické dielo Doc. PhDr. Dagmar Markovej, PhD.

Oponentský posudok som vypracoval na základe menovania za oponenta Prof. PaedDr. Bernardom Garajom, CSc., dekanom FF UKF v Nitre. Menovanú poznám takmer 12 rokov, od doktorandskej skúšky pred odborovou komisiou pre pedagogickú psychológiu v Banskej Bystrici, kde už vtedy ako doktorandka preukázala, že má všetky predpoklady ďalšieho odborného rastu, čoho dôkazom je aj terajšie inauguračné konanie.

Už v úvode treba zdôrazniť, že otázky, ktoré sa podujala riešiť, sú odborne mimoriadne zložité a spoločensky citlivé, chýlostivé, názorovo protichodné. Je obdivuhodné, ako Doc. Marková pristupuje k danej problematike s rozvahou, pálčivé otázky objasňuje v širších súvislostiach i keď niekedy nekompromisne. Tu by som chcel pripomenúť charakteristiku vedy podľa K. E. Baera, že veda je večná svojimi zdrojmi, jej pôsobnosť nie je obmedzená časom, jej rozsah je nezmerateľný, úlohy nekonečné a cieľ nedosiahnuteľný. Chcem naznačiť, že napr. ak masturbácia bola vedcami označovaná ako zdraviu škodlivá, cirkev ju pokladala za hriech, v súčasnosti sa i niektorí vedci prepožičiavajú propagácii virtuálnej sexuality. Inaugurantka tento časový posun vo svojich odborných prácach zohľadňuje a v závere plne rešpektuje.

Treba vysoko oceniť jej široký prehľad v odbornej, najmä anglosaskej literatúre, dobrú spoluprácu s odborníkmi u nás, v Českej republike, v Anglicku aj USA, no chýbajú mi niektorí maďarskí autori, ktorých diela boli prekladané do svetových jazykov napr. Béla Buda, Imre Hirschler a i ďalší. Pokladám za správne, že vo svojich prácach upriamuje svoju pozornosť na Kinseyho, ktorý v podstate načrtol základy sociológie sexuality, jeho kniha vo výše dvestotísícovom náklade bola do roka rozpredaná. Samozrejme, mal aj oponentov. Celkovo výber odbornej literatúry je adekvátny téme, ktorou sa menovaná zaoberá.

Metodologicky inaugurantka vychádza zo sociálnej perspektívny nazerania na sexualitu a sexuálnu morálku, opierajúc sa o eticko-deskriptívny prístup. Možno mať k nemu výhrady, ale treba ho rešpektovať, napriek tomu, že má svoje limity.

Pregnantly, no primerane vyčerpávajúco objasňuje konštruovanie sexuality v rámci sexuálnej vedy, ktorá na začiatku vychádzala z prírodno-vedecko-metodickej podstaty medicíny. Z diskurzu odborných kruhov na Slovensku vyplýva, že časť výskumníkov v ľudskej sexualite zdôrazňuje silný podiel pudu a druhá časť, ku ktorej patrí aj inaugurantka kladie dôraz na sociálno-kultúrne konštrukty. Tieto rozdiely medzi esencialistickým a sociálno-konstruktivistickým prístupom sú tak značné a protichodné, že nemožno očakávať

vzájomné zjednocovanie. Dvojité duálny štandard morálky žien a mužov bude ďalej pretrvávajúť. Rovnako budú pretrvávajúť aj názory na manželstvo, ktoré za tri tisícročia prežilo rôzne krízy a určite prežije aj súčasné moderné názory na spoločné žitie muža a ženy. Je všeobecne známe, že existuje dvojité morálny štandard posudzovania sexuality ženskej a mužskej a to bude ďalej pretrvávajúť. Partnerské a sexuálne vzťahy v súčasnosti sú veľmi zložité jednak v diverzifikácii nemanželských a rodinných foriem a jednak, dosť významne narastajú rôzne nekonvenčné spolužitia.

Uskutočňovať výskum v týchto široko rozvetvených a variabilných životných spoločnostiach bude možné jedine so štábom rôznych odborníkov a metodika musí byť zostavená tak, aby bolo možné použiť analýzu variancie, ktorá umožňuje matematicky určiť stupeň nekontrolovaných faktorov.

Výskum inauguračka orientovala na sexuálne životné štýly, ktoré komparovala podľa vekových stupňov mužov a žien a výsledky vyjadrovala graficky, výsledky Mann-Whitneyho U testu v tabuľkách a komparácie výsledkov v Čechách a na Slovensku. Niektoré výsledky boli vyhodnocované aj pomocou faktorovej analýzy a korelačného koeficientu, ktorého signifikantnosť bude treba v budúcnosti vo všeobecnosti v humanitných vedách overovať aj podľa kritérií jeho strednej chyby. Žiada sa uviesť, že napriek zložitosti výskumu, širokej škále respondentov, nie ešte dostatočnej metodiky vo výskume etiky inauguračka urobila maximum, aby výsledky výskumu boli čo najobjektívnejšie a najhodnovernejšie.

Oceniť tiež treba jej prínos pre rozvíjanie adlerovskej etiky. Adlerovská etika je nielen v európskom, ale celosvetovom priestore úplne zanedbávaná a uchádzačka tak významne prispela k obohateniu teórie etiky, pretože ako prvá na Slovensku identifikovala a analyzovala hlavné kategórie adlerovskej etiky. Jej ďalšia publikácia, ktorá sa viaže k tejto téme a ktorej vydanie podporila Severoamerická spoločnosť pre adlerovskú psychológiu (NASAP v USA) pod názvom „Adlerian Ethics: Applications in Counselling and Psychotherapy“, (v spoluautorstve s D. Čechovou), vydaná v Anglicku (2016), bola pozitívne ohodnotená a recenzovaná poprednými adlerovskými odborníkmi zo Švajčiarska, Anglicka, USA a Kanady, čo poukazuje na aktívne zapojenie sa menovanej do celosvetovej vedeckej komunity. V tejto súvislosti prosím objasniť uchopenie konceptu životného štýlu a tiež metódu ranných spomienok a ich využitie v individuálnom a párovom adlerovskom poradenstve.

Poukázať treba i na jej zakladateľstvo medzinárodne akceptovanej interdisciplinárnej vedeckej konferencie, ktorej desiaty ročník sa plánuje tento rok, ako aj vypracovávanie národných a medzinárodných projektov.

Vysoko treba hodnotiť aj jej pedagogickú činnosť. Vychádzam z poznania jej osobnostných vlastností, z hodnotiaceho posudku vedúceho katedry Prof. Diatku, ktorého náročnosť poznám, z jej sústavného zvyšovania pedagogickej kvalifikácie najmä v psychoterapeutických výcvikoch a nakoniec z pôsobenia na Karlovej univerzite v Prahe, na základe čoho jednoznačne hodnotím jej pedagogickú činnosť v odbore etika pozitívne.

Záver

Pri celkovom hodnotení vedeckej a pedagogickej činnosti vychádzam najmä z požiadaviek stanovených na UKF na menovanie profesorov. Menovaná dané kritériá nielen spĺňa, ale v mnohých ukazovateľoch aj vysoko prekračuje. Konštatujem, že doc. PhDr. Dagmar Marková, PhD. svojou vedecko-výskumnou činnosťou významne ovplyvnila rozvoj odboru 2.1.5 etika, a to originálnymi výsledkami výskumov a metodologickými postupmi. Jej publikačné výstupy priniesli nové vedecké výsledky v oblasti sexuálnej morálky, eticko-deskriptívneho výskumu a adlerovskej etiky. Tieto sú vysoko pozitívne hodnotené aj medzinárodnou vedeckou komunitou. Dokladá to množstvo ohlasov na jej výsledky (464 ohlasov) a rôznorodá výskumná, projektová, konferenčná a publikačná spolupráca s odborníkmi doma a v zahraničí.

Preto s plnou zodpovednosťou jednoznačne odporúčam, aby Doc. PhDr. Dagmar Markovej, PhD. po úspešnom inauguračnom konaní bol udelený vedecko-pedagogický titul vysokoškolský profesor v odbore 2.1.5 etika.

Braňislava 12. 8. 2016

Prof. PhDr. Ing. Jozef Konópka, CSc.
oponent